

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination**March/April- 2019 (Old Course)****SANSKRIT : P4 HITOPADESH-MITRALABH (ELECTIVE-1)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧(અ) નીચેના ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો. (કોઈપણ બે) (૦૮)
- (૧) ગૃધોડવદત્ - માર્જારો હિ માંસરુચિઃ। પક્ષિશાવકશ્ચાત્ર નિવસન્તિ। તેનાહમેવં બ્રવીમિ। તદ્દૃત્વા માર્જારો ભૂમિં સ્પૃષ્ટવા કર્ણો સ્પૃશતિ। બ્રૂતે ચ - મયા ધર્મશાસ્ત્ર શ્રુત્વા વીતરાગેણેદં દૂષ્કરં વ્રતં ચાન્દ્રાયણમધ્યવસિતમ્। પરસ્પવિવદમાનાનામપિ ધર્મશાસ્ત્રાણામ્ 'અર્હિસા પરમો ધર્મઃ' ઇત્યત્રૈકમત્યમ્। યતઃ-
 સર્વહિંસાનિવૃત્તા યે નરાઃ સર્વસહાશ્ચ યે।
 સર્વસ્યાશ્રયભૂતાશ્ચ તે નરાઃ સ્વર્ગગામિનઃ॥
- (૨) અસ્તિ ગોદાવરીતીરે વિશાલઃ શાત્મલીતરુઃ। તત્ર માનાદિગ્દેશાદાગત્યરાત્રો પક્ષિણૌ નિવસન્તિ। અથ કદાચિદવસત્રાયાં રાત્રાવસ્તાચલચૂડાવલમ્બિની ભગવતિ કુમુદિનીનાયકે ચન્દ્રમસિ લઘુપતનકનામા વાયસઃ પ્રબુદ્ધઃ કૃતાન્તમિવ દ્વિતીયમાયાન્તં વ્યાધમપશ્યત્। તમવલોક્યાચિન્તયત્ - અદ્ય પ્રાતરેવાનિષ્ઠદર્શનં જાતેમ્। ન જાને કિમનભિમતં દર્શયિષ્યતિ। ઇત્યક્ત્વા તદનુસરણ ક્રમેણ વ્યાકુલશ્ચલિતઃ।
- (૩) અસ્તિ ભાગીરથીતીરે મૃધ્નકૂટનામ્નિ પર્વતે મહાન્ પર્કટીવૃક્ષઃ। તસ્ય કોટરે દૈવદુર્વિયાકાત્ ગલિતનચનયનો જરદ્રવનામા ગૃધ્રઃ નિવસતિ। અથ કૃપયા તજ્જીવનાય તદ્વૃક્ષવાસિનઃ પક્ષિણઃ સ્વાહારાત્ કિશ્ચિત્ કિશ્ચિત્ ઉદ્ધૃત્ય દદતિ, તેનાસૌ જીવતિ। અથ કદાચિત્ દીર્ઘકર્ણનામા માર્જારાઃ પક્ષિશાવકાન્ ભક્ષયિતું તત્રાગતઃ। તતસ્તમાયાન્તં દૃષ્ટવા પક્ષિશાવકૈર્ભયાર્તૈઃ કોલાહલઃ કૃતઃ। તદ્દૃત્વા જરદ્ગવેનોક્તમ્ - કોડયમાયાતિ। દીર્ઘકર્ણો મૃધ્નમવલોક્ય સભયમાહ - હા હતોડસ્મિ।
- પ્રશ્ન-૧(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભે સહિત સમજાવો. (૦૬)
- (૧) લિખિતમપિ લલાટે પ્રોજ્ઞિતું કઃ સમર્થઃ।
- (૨) ષડેતે દુઃસ્વભાગિનઃ।
- (૩) વિધિરહો બલવાનિતિ મેં મતિઃ।
- (૪) ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્।
- પ્રશ્ન-૨ હિતોપદેશના ગ્રંથકારનો પરિચય આપો: (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૨ હિતોપદેશ - 'મિત્રલાભ'ની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો:
- પ્રશ્ન-૩ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ હિતોપદેશ - 'મિત્રલાભ' ની કથાઓમાંથી પ્રાપ્ત થતો વ્યવહાર બોધ ચર્ચો:
- પ્રશ્ન-૪ વ્યાઘ્રપથિકયોઃ કથા (વાઘ અને લોભી મુસાફરની) કથા અને તેનો બોધ જણાવો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ વૃદ્ધજરદ્રવસ્ય કથા' (ધરડા ગીધની) વાર્તા જણાવી તેનો બોધ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- (૧) 'મિત્રલાભ' નું શીર્ષક
- (૨) સંકૃતિઃ કાર્યસાધિકા।
- (૩) સુપુત્ર અને કુપુત્ર
- (૪) અતિથિનું મહત્વ
